

Рішення
спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Роксолана МОСКОВЧУК**, 1998 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2020 році Національний університет «Одеська юридична академія», здобула кваліфікацію: ступінь вищої освіти магістр, спеціальність «Право», працює юрисконсультком комітету Одеської обласної організації Профспілки працівників освіти і науки України, виконала акредитовану освітньо-наукову програму Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса (ОП 37284 Право (081 Право)).

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса, від 04 липня 2025 року № 2082-10, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради **Ірини ДАВИДОВОЇ**, д.ю.н., професорки, професорки кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Рецензентів: **Оксани САФОНЧИК**, д.ю.н., професорки, професорки кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Олени БЕРНАЗ-ЛУКАВЕЦЬКОЇ, к.ю.н., доценти, доцентки кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Офіційних опонентів: **Марії МЕНДЖУЛ**, д.ю.н., професорки, професорки кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Георгія САМОЙЛЕНКА, д.ю.н., професора, професора кафедри цивільного права Запорізького національного університету,

на засіданні «27» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Роксолані МОСКОВЧУК** на підставі публічного захисту дисертації «Порівняльно-правовий аналіз банківських договорів: континентальна та англосаксонська правові системи» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Національному університеті «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник – Юлія КРИВЕНКО, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що представлене дисертаційне дослідження є першим у вітчизняній науці цивільного права спеціальним дослідженням банківських договорів у цивільному праві України та країн континентального й англосаксонського права у порівняльно-правовому аспекті. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження підтверджується наступними висновками, рекомендаціями і пропозиціями.

у перше:

проведено комплексний порівняльно-правовий аналіз банківських договорів у континентальній та англосаксонській правових системах з урахуванням сучасних тенденцій розвитку цивільного права;

визначено особливості укладення, виконання та тлумачення банківських договорів у різних правових системах з позицій їх впливу на розвиток банківської практики в Україні;

обґрунтовано необхідність інтеграції англосаксонських договірних механізмів у національне законодавство України з метою підвищення гнучкості та адаптивності банківських договорів;

сформульовано авторське визначення «банківського договору» під яким розуміється «договір, за яким одна сторона (банк або інша фінансова установа, що має право здійснювати банківську діяльність) зобов'язується надавати фінансові послуги іншій стороні (клієнту) відповідно до умов договору, а клієнт зобов'язується дотримуватись умов договору та, у передбачених випадках, сплачувати банку визначену плату (проценти, комісії тощо)»;

обґрунтовано доцільність імплементації з англосаксонської системи принципу фідучіарних зобов'язань банку перед клієнтом до українського банківського законодавства;

запропоновано авторську концепцію модернізації банківського договірного законодавства України, що враховує позитивні аспекти як континентального, так і англосаксонського правового підходу, із врахуванням євроінтеграційного вектору держави;

обґрунтовано вплив цифрових трансформацій на банківські договори в обох правових системах, зокрема укладання договорів в електронній формі, застосування смарт-контрактів та використання платформ дистанційного банкінгу;

удосконалено:

розуміння правової природи банківського договору як специфічного виду цивільно-правового зобов'язання, що поєднує елементи договорів присядання та публічної оферти, залежно від правової традиції;

теоретичні підходи до класифікації банківських договорів з урахуванням порівняльно-правового аспекту, практичних особливостей застосування та специфіки правового регулювання у континентальній і англосаксонській системах;

формулювання однієї з основних ознак банківського договору, яка характеризує його існування, а саме публічний характер, що виявляється в обов'язку банку укладати договори з будь-якою особою, яка звертається із відповідною пропозицією, за умови дотримання встановлених законодавчих і регуляторних вимог;

рекомендації щодо адаптації українського та зарубіжного досвіду для підвищення ефективності правового регулювання банківських договорів в Україні та зарубіжних країнах, що враховують синтез континентальних та англосаксонських принципів;

методологічний інструментарій порівняльно-правового аналізу банківських договорів шляхом включення елементів фінансово-правового та контрактного аналізу;

положення щодо механізмів вирішення спорів за банківськими договорами з урахуванням практики арбітражних інститутів та судів у різних правових системах.

набули подальшого розвитку:

межі договірної свободи сторін у банківських правовідносинах та вплив імперативних норм на укладання та виконання банківських договорів у різних юрисдикціях;

концептуальні засади розвитку банківського договірного права України, зокрема щодо захисту прав банківських клієнтів у договорних відносинах;

розкрито роль судової практики (case law у США та Великій Британії, прецедентне тлумачення в континентальних країнах) у формуванні правозастосовної практики в галузі банківських договорів;

поглиблено теоретичні положення щодо публічно-правового впливу на приватноправові відносини в банківській сфері через призму регуляторної політики центральних банків, органів фінансового нагляду та впровадження міжнародних стандартів (наприклад, директив ЄС або Базельських угод).

Дисертація виконана українською мовою.

За змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою КМУ від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 7 наукових публікацій, у тому числі 3 статті, опубліковані у наукових періодичних фахових виданнях категорії «Б», перелік яких затверджено МОН України, та 4 тези доповідей на наукових та науково-практичних конференціях:

Московчук Р.П. Проблеми правозастосування договору банківського рахунку у Республіці Польща. *Право та державне управління*. 2024. №3. С. 365-370

Московчук Р.П. Особливості банківських договорів у Королівстві Іспанія. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №11. С. 681-683

Московчук Р.П. Проблеми застосування типового банківського договору у Республіці Індонезія. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №10. С. 684-686

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили свої зауваження:

Ірина ДАВИДОВА, д.ю.н., професорка, професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», зазначила, що зважаючи на те, що не має ні відгуку, ні рецензії, має сказати кілька слів, тому що також ознайомлювалася з роботою і спочатку по частинах, коли вона обговорювалася на засіданнях кафедри, і деякі положення такі, що можливо трошки «сирі» були почуті під час доповідей на різних конференціях, в яких Роксолана Петрівна брала участь, а потім вони сформулювалися та стилізувалися більш чітко та конкретно в дисертацію і звичайно всі такі якісь неточності на певний момент були прибрані. Чому на певний момент? Тому що немає межі досконалості і весь час хочеться щось додати. Звернула увагу, що і під

час захисту звучало, що треба було більше смарт-контрактів, більше ще чогось, проте потрібно поставити такі «три крапочки», отримати ступінь доктора філософії та з новими силами працювати надалі не лише над монографією, а й можливо над тими статтями, щодо яких заклали тематику, судячи по відповідях, що надавалися, де зібралася купа напрямів для дослідження. Вказала, що робота цікава, робота порівняльно-правового характеру, звернула увагу, що не так часто на кафедрі зустрічається те, щоб саме так вся робота була такого плану, тому виклад матеріалу і порядок його читання, осмислення вже трошки інше і по-іншому можна дивитися на деякі питання та проблеми. Зазначила, що якщо ще хтось був невпевнений в актуальності теми, то завдяки Георгію Валерійовичу сьогодні всі, хто подивляється захист, будуть впевнені, що це робота цікава та актуальні і найголовніше – вона науково завершена, відповідає вимогам, тим вимогам, які висувуються до робіт такого роду і дійсно відповіді, характер їх викладу, реакції здобувачки стримані, але чіткі та конкретні підтверджують, що Роксолана Петрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Оксана САФОНЧИК, д.ю.н., професорка, професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», критичні зауваження виклала у письмовій формі у наданій рецензії та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що хоче сказати декілька слів щодо проведеного захисту. Вказала, що здобувачка і в роботі, і у виступах, і у відповідях на питання чітко показала себе як знаючий науковець, відмітила, що дисертантка прекрасно відповідала на всі запитання, що додатково переконало присутніх в актуальності зазначеної теми, тому що, незважаючи на те, що в цивільному законодавстві є окремі положення, що стосуються банківських договорів, але разом з тим, поява нових фінансових продуктів безумовно передбачає переосмислення таких традиційних договірних конструкцій, які існували, і вже які не відповідають сучасним економічним потребам, тому висловила думку, що здобувачка як раз доповнила та збагатила наукове дослідження саме такими прикладами, висновками та пропозиціями, які сьогодні обговорювалися. Висловила переконання, що та рецензія, яка була надана рецензенткою. Додатково підтверджується тими блискучими відповідями здобувачки, яка зробила цікаві висновки, пропозиції, відповідала на поставлені питання. Зробила висновок, що робота цікава, відповідає всім встановленим вимогам і висловила переконання, що здобувачці можна не зупинятися на досягнутому, а безумовно видати монографію або якийсь інший наукове дослідження, оскільки це така тема, яка цікава і науковим працівникам і практичним, всім, хто є дотичним до зазначеної проблематики. Висловила думку,

що буде підтримувати Роксолану Петрівну та голосувати «за» присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Олена БЕРНАЗ-ЛУКАВЕЦЬКА, к.ю.н., доцентка, доцентка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», критичні зауваження виклала у письмовій формі у наданій рецензії та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що зі свого боку хоче підтримати дисертантку, оскільки вона обрала достатньо актуальну тему дисертаційного дослідження та показала себе такою вимогливою. Принциповою та уважною до деталей науковицею, яка дуже уважно та ретельно провела аналіз досліджуваних питань. Вказала, що в дисертаційному дослідженні чітко сформульована мета, об'єкт, предмет дослідження, робота виконана на достатньо високому науковому рівні, робота написана грамотно, сприймається легко, з інтересом, зазначила, що частину цікавих висновків та пропозицій можна використовувати кафедрою при виконанні дисциплін «Цивільне право». Підсумовуючи вищезазначене, вказала, що дисертаційне дослідження Московчук Роксолани Петрівни на тему «Порівняльно-правовий аналіз банківських договорів: континентальна та англосаксонська правові системи» характеризується актуальністю, науковою новизною його положень та відповідно обґрунтованістю висновків, робота підготовлена відповідно до нормативних вимог, що висуваються до таких робіт, а її авторка – Роксолана Петрівна Московчук, заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Побажала від себе подальших успіхів та нових наукових робіт.

Марія МЕНДЖУЛ, д.ю.н., професорка, професорка кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», критичні зауваження виклала у письмовій формі у наданому відгуку та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що хоче привітати здобувачка – Роксолану Петрівну та її наукового керівника, тому що всі присутні мали змогу ознайомитися дистанційно (особисто вона) з самою роботою, прочитати її, проаналізувати, побачити ті певні недоліки, але й багато позитивних моментів, які було озвучено. Водночас вказала, що члени ради не розуміли наскільки здобувачка справді здатна обґрунтувати ті пункти новизни, які вона вивела на захисту, а в результаті проведеного публічного захисту офіційний опонент переконалася, що робота склалася і був гарний симбіоз поєднання аналізу і теоретичних аспектів, і порівняльно-правовий метод влучно застосований і здобувачка дуже достойно тримала наукову дискусію, толерантно обґрунтувала ряд основних положень, які

виносяться на захист. Зазначила, що для неї дисертантка на сьогодні є сформованим науковцем, який заслуговує на присудження освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», за що вона висловила бажання і проголосувати.

Георгій САМОЙЛЕНКО, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного права Запорізького національного університету, критичні зауваження виклав у письмовій формі у наданому відгуку та оголосив під час виступу, у дискусії зазначив, що він радий тому, що захист відбувся, вказав, що він з задоволенням тому як він відбувся – робота цікава і достойно новий сформований науковець себе вів, дисертантка впевнено обґрунтовувала свою наукову позицію, що говорить про те, що і робота має завершений характер, і дисертантка завершила на достойному рівні своє наукове дослідження, тобто воно характеризується і новизною, і завершеністю, повнотою та обґрунтованістю аргументів, пропозицій, які були надані в роботі. Враховуючи все вищезазначене, вказав, що той високий рівень наукової новизни, достовірності отриманих результатів дійсно надає підстави вїтати дисертантку з підсумковим етапом. Висловив особисту позицію, що виконання наукового завдання, досягнення мети дисертації надають підстави для висновку, що робота дійсно відповідає всім необхідним вимогам, а автор – Московчук Роксолана Петрівна на підставі публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», з чим від себе привітав дисертантку та її наукового керівника.

Продовжуючи, підтримав Ірину Віталіївну, що таких робіт дійсно мало, тому що вона дійсно складна, оскільки звичним є, що інколи науковці-дослідники вдаються до аналізу окремих нормативно-правових актів окремих держав. Проблема в чому? Коли ми зазираємо та проводимо аналітику з зарубіжними країнами, то є складнощі елементарно перекладу, наукового сприйняття термінів, що є складним. Вказав, що для того, щоб осилити обрану тему, треба розуміти не тільки банківський правочин та банківський договір, а потрібно дослідити банківську систему тієї чи іншої країни, як вона працює, які регулятивні акти є, як вони впливають, яка система створилася, в роботі надане таке дослідження та аналітика, вказав. Що такі роботи є приємні та надають можливість іншим дослідникам використовувати в своїх дослідженнях як орієнтир роботу здобувачки.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради;

«Проти» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Роксолані МОСКОВЧУК ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова

разової спеціалізованої вченої ради

Ірина ДАВИДОВА